

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS ĮSITIKINIMŲ AR PAŽIŪRŲ PAGRINDU VŠĮ UTENOS LIGONINĖJE TYRIMO

2020 m. rugpjūčio 7 d. Nr. (20)SN-94)SP-65
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2020 m. birželio 8 d. buvo gautas pareiškėjo J. B. (toliau – Pareiškėjas) 2020 m. birželio 6 d. skundas dėl galimos diskriminacijos įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu VŠĮ Utenos ligoninėje (toliau – Ligoninė).

Pareiškėjas teigia, kad yra diskriminuojamas dėl politinių įsitikinimų – jis yra Utenos rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) tarybos narys (visuomeninis rinkimų komitetas „Kartu už Utenos kraštą“), dirba opozicijos frakcijoje. Pareiškėjas taip pat dirba Ligoninėje, kurios direktorius D. D., pasak Pareiškėjo, diskriminuoja jį darbe dėl to, kad Pareiškėjas Savivaldybės tarybos ir socialiniuose tinkluose viešina su direktoriaus D. D. veikla susijusias „negeroves“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta) – norminių teisės aktų pažeidimus, netinkamus vadybos ir administravimo įpročius, netinkamą darbo užmokesčio formavimo politiką ir pan.

Pareiškėjas taip pat yra išrinktas Lietuvos gydytojų sąjungos Utenos filialo atsakingu sekretoriumi, yra šios profesinės sąjungos Utenos filialo valdybos narys, taigi diskriminacinę direktoriaus D. D. veiklą vertina taip pat ir kaip kerštavimą, susijusį su profsąjungine veikla.

Pareiškėjas paaiškina, kad 2020 m. gegužės 26 d. gavo iš direktoriaus D. D. pasiūlymą (Nr. S-326) dėl naujos papildomo darbo sutarties sudarymo ir senos darbo sutarties (susijusios su darbu Ligoninės konsultacijų poliklinikos skausmo gydymo kabinete) nutraukimo. Pasiūlyme buvo pareikalauta atsakyti raštu iki 2020 m. gegužės 29 d. Susipažinęs su pasiūlymus Pareiškėjas išsiaiškino, kad pakeitus darbo sutartį žymiai sumažėtų mėnesinis darbo užmokestis. Pareiškėjas raštu atsakė direktoriui D. D., kad sutinka dirbti tik tokiu atveju, jeigu mėnesinis darbo užmokestis dirbant tuo pačiu darbo krūviu nesumažėtų. Pareiškėjas pažymi, kad gydytojų mėnesinis darbo užmokestis nuo balandžio mėnesio buvo padidintas „Lietuvos Respublikos Vyriausybės nurodymu“, taigi pasiūlymą vertina kaip diskriminaciją. Be to, Pareiškėjas pažymi, kad „remiantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 45 straipsnio nuostatomis darbo užmokesčio sumažinimas be darbuotojo kaltės, darbuotojui nesutinkant, negali būti teisėtas darbuotojo atleidimo iš pareigų motyvas, taip pat atsižvelgiant į tai, kad darbo santykius taip pat reguliuoja LNSS šakinė kolektyvinė sutartis“.

Pareiškėjas pažymi, kad administracinis sprendimas keičiant darbo sutartį turėjo būti priimtas dar 2020 m. gegužės 29 d., Pareiškėjas yra paliktas nežinomybėje (administracijos sprendimas nepriimtas), be aiškios priežasties neleidžiant dirbti Ligoninės konsultacijos poliklinikos skausmo gydymo kabinete. Pareiškėjas nurodė, jog skundo pateikimo metu atlyginimo negauna.

Pareiškėjas įsitikinęs, kad tokiu būdu jam yra kerštaujama už konstruktyvią kritiką. Pareiškėjas Tarnybos prašo atlikti patikrinimą ir priimti sprendimą dėl aprašytų Ligoninės direktoriaus D. D. veiksmų.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) 2020 m. birželio 17 d. raštu Nr. (20)SN-94)S-360 kreipėsi į Ligoninės direktorių ir paprašė motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių Pareiškėjui 2020 m. gegužės 26 d. raštu Nr. S-326 „Dėl papildomo darbo“ buvo pasiūlyta pakeisti darbo sutartį; ar tai yra susiję su Pareiškėjo politiniais įsitikinimais; prašyta pateikti Pareiškėjo darbo sutartį, papildomo darbo sutartį ir papildomo darbo sutarties, pasiūlytos 2020 m. gegužės 26 d. raštu Nr. S-326, tekstą (kopiją); ar Pareiškėjui, pakeitus papildomo darbo sutartį, būtų mokamas mažesnis atlyginimas už tokį pat darbo krūvį; jei taip – dėl kokių priežasčių; ar Ligoninei yra žinomi Pareiškėjo politiniai įsitikinimai; ar Pareiškėjui neleidžiama dirbti Ligoninės konsultacijų poliklinikos skausmo gydymo kabinete; jei taip – dėl kokių priežasčių; ar tai yra susiję su Pareiškėjo politiniais įsitikinimais; kiek darbuotojų dirba Ligoninės konsultacijų poliklinikos skausmo gydymo kabinete; prašyta pateikti informaciją, kokiu būdu šie asmenys yra įdarbinti (papildomo darbo sutartimi ar pan.).

Taip pat paprašyta pateikti kitą su tyrimu susijusią informaciją.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2020 m. liepos 3 d. Tarnyboje buvo gautas Ligoninės 2020 m. liepos 2 d. raštas Nr. S-397 „Dėl informacijos pateikimo“, kuriuo buvo atsakoma į Tarnybos pateiktus klausimus.

Ligoninė paaiškino, kad nesutinka, jog Pareiškėjas Ligoninėje patiria diskriminaciją įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Ligoninė teigia, jog Pareiškėjas nepateikė jokių įrodymų, kad yra diskriminuojamas Ligoninės direktoriaus D. D. dėl politinių įsitikinimų, dalyvavimo politinėje ir profesinių sąjungų veikloje, o teiginiai dėl diskriminacijos šiuo pagrindu yra deklaratyvūs ir atspindi tęstinę, sistemingą Pareiškėjo veiklą ir neigiamą poziciją Ligoninės administracijos, atstovaujamos direktoriaus D. D., atžvilgiu, dėl kurios jau kurį laiką Pareiškėjas sistemingai ir tendencingai rašo nepagrįstus, neigiamus ir deklaratyvius skundus įvairioms institucijoms ir socialiniuose tinkluose

įvairiais motyvais, todėl Ligoninė mano, kad Pareiškėjo kreipimasis į lygių galimybių kontrolierių yra Pareiškėjo kryptingos veiklos Ligoninės administracijos atžvilgiu pasekmė.

Pareiškėjo teiginiai dėl galimos diskriminacijos, vykdant darbo sutartį, atšaukiant iš papildomo darbo pagal anksčiau galiojusią darbo apmokėjimo tvarką ir pasiūlant dirbti papildomą darbą pagal naujai patvirtintą darbo apmokėjimo tvarką, nelaikyti diskriminacija jokiais pagrindais, nes susitarimas dėl papildomo darbo gali būti atšaukiamas Lietuvos Respublikos darbo kodekso 35 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka. Apie tokį atšaukimą Pareiškėjas buvo išpėtas šiame straipsnyje nustatyta tvarka dar 2020 m. sausio 15 d. ir jam buvo pasiūlyta dirbti tą patį papildomą darbą kitomis darbo sąlygomis, tačiau, negavus Pareiškėjo sutikimo dirbti pakeistomis darbo sąlygomis, buvo pavesta dirbti papildomą darbą ir už jį apmokėta pagal vienkartinius Ligoninės direktoriaus įsakymus. Jei dėl to sumažėjo darbuotojo vidutinis atlyginimas, tai negali būti laikoma diskriminacija, nes teisės aktai nenustato, kad negali mažėti darbuotojo papildomas darbo užmokestis už papildomai atliekamą darbą, atšaukus iš papildomo darbo, pasikeitus papildomą darbo užmokestį reglamentuojantiems teisės aktams (šiuo atveju – darbo apmokėjimo tvarkai) arba dėl darbo organizavimo pasikeitimų. Pažymėtina ir tai, kad Pareiškėjas apie darbo sutarties pakeitimus buvo išpėtas 2020 sausio 15 d. ir tą pačią dieną pasirašytinai supažindintas, tačiau šio sprendimo, kaip darbo ginčo dėl teisės, teisės aktu nustatyta tvarka per 3 mėnesius nuo sužinojimo neskundė nei Darbo ginčų komisijai, nei Lygių galimybių kontrolieriui, todėl darytina pagrįsta išvada, kad dėl to Pareiškėjas neprieštaravo, todėl Pareiškėjo šios teisinės situacijos subjektyvus interpretavimas sau naudinga linkme, įskaitant ir dėl Pareiškėjo tariamos nežinomybės, laikytinas nepagrįstu ir piktnaudžiavimu teise, taigi neturi nieko bendra nei su Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio, nei su Lygių galimybių įstatymo galimu pažeidimu.

Pareiškėjui 2020 m. gegužės 26 d. raštu Nr. S-326 „Dėl papildomo darbo“ buvo pasiūlyta pakeisti darbo sutartį, nes Pareiškėjas jau ilgą laiką šį papildomą darbą dirbo pagrindinio darbo metu, tačiau siekiant optimizuoti ir racionaliai paskirstyti Pareiškėjo darbo laiką ir darbo funkcijas, atsižvelgiant į Ligoninės ir pacientų poreikius, Pareiškėjui buvo pasiūlyta papildomą darbą dirbti pagal nustatytą darbo grafiką, todėl tai nieku gyvu negali būti laikoma sprendimu dėl Pareiškėjo politinių įsitikinimų ar dalyvavimo profesinių sąjungų veikloje.

Pareiškėjui sutikus dirbti papildomą darbą, Pareiškėjo pagrindinio darbo užmokesčio pastovioji dalis nesumažėtų, o papildomas darbo užmokestis būtų mokamas vadovaujantis galiojančia Ligoninės darbo apmokėjimo tvarka.

Ligoninės direktoriui nėra žinomi Pareiškėjo konkretūs politiniai įsitikinimai ar pažiūros (asmeninis, galimai neigiamas, Pareiškėjo nusiteikimas D. D. asmens atžvilgiu nelaikytinas nei politiniu įsitikinimu, nei politinėmis pažiūromis), tačiau yra žinoma aplinkybė, kad Pareiškėjas yra Savivaldybės tarybos narys.

Pareiškėjui kelis kartus raštu buvo siūloma dirbti Konsultacijų poliklinikos Skausmo gydymo kabinete kaip papildomą darbą (teisės aktai nenumato galimybės toje pačioje darbovietėje sudaryti kitą darbo sutartį dėl pagrindinių pareigų), tačiau Pareiškėjo netenkino siūlomos sąlygos ir / arba teikiami alternatyvūs pasiūlymai, todėl šis darbas buvo pasiūlytas kitam darbuotojui – kuris sutiko šį darbą dirbti siūlomomis sąlygomis nuo 2020 birželio 1 d., taigi tokia situacija niekaip negali būti susijusi su Pareiškėjo politiniais įsitikinimais ar pažiūromis, kurie Ligoninės administracijai nėra tiksliai žinomi.

Konsultacijų poliklinikos Skausmo kabinete dirba dar vienas darbuotojas, įdarbintas kaip dirbantis pagrindinį darbą, nes kitų pareigų šioje įstaigoje neturi.

Konsultacijų poliklinikos Skausmo kabinete dirbančiam kitam darbuotojui mokamas toks pats darbo užmokestis proporcingai užimamam etato dydžiui, kaip ir Pareiškėjui 2020 m. gegužės 26 rašte Nr. S-326 „Dėl papildomo darbo“ pateiktame pasiūlyme dėl papildomo darbo (pagal viešosios įstaigos Utenos ligoninės darbuotojų darbo apmokėjimo nuostatų, patvirtintų Ligoninės direktoriaus 2019 m. rugpjūčio 30 d. įsakymo Nr. V-56 15.3.1 ir 16 punktų 1 priedo eil. Nr. 2, 396,00 Eur už 0,25 etato darbo krūvį, taip pat papildomą darbo užmokestį pagal Ligoninės direktoriaus 2019 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. V-98 „Dėl papildomo darbo užmokesčio (priedų) viešosios įstaigos Utenos ligoninės darbuotojams skyrimo“ 1.5.1 punktą).

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Ligoninė, Pareiškėjui pasiūlydama mažiau palankią papildomo darbo sutartį, o vėliau ir nutraukdama papildomo darbo sutartį, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2, 4, 5, 6 punktų nuostatų, pagal kuriuos, įgyvendindamas lygias galimybes, darbdavys, neatsižvelgdamas į lytį, rasę, tautybę, pilietybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją, privalo sudaryti vienodas darbo, valstybės tarnybos sąlygas, galimybes kelti kvalifikaciją, siekti profesinio mokymo, persikvalifikuoti, įgyti praktinio darbo patirties, taip pat teikti vienodas lengvatas; naudoti vienodus atleidimo iš darbo ir iš valstybės tarnybos kriterijus; už tokį patį ar vienodos vertės darbą mokėti vienodą darbo užmokestį; užtikrinti, kad darbuotojas ar valstybės tarnautojas darbo vietoje nepatirtų priekabiavimo ir nebūtų duodami nurodymai diskriminuoti.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip

pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, 3 tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės,

pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lygių galimybių įstatyme bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme nėra numatyta tokio pagrindo kaip priklausymas profesinei sąjungai (pabrėžtina, kad tai nėra socialinės padėties bei įsitikinimų ar pažiūrų pagrindo sudėtinė dalis), taigi lygių galimybių kontrolierius neturi kompetencijos vertinti galimos diskriminacijos tokiu pagrindu.

Pareiškėjas yra Savivaldybės tarybos narys (dirba opozicijos frakcijoje, išrinktas su visuomeniniu rinkimų komitetu „Kartu už Utenos kraštą“), taip pat dirba Ligoninėje, yra išrinktas Lietuvos gydytojų sąjungos Utenos filialo atsakingu sekretoriumi, yra šios profesinės sąjungos Utenos filialo valdybos narys. Pareiškėjas skunde nurodo, kad yra diskriminuojamas Ligoninės direktoriaus D. D.. Pareiškėjo nurodyti diskriminacijos veiksmai – 2020 m. gegužės 26 d. gautas iš direktoriaus D. D. pasiūlymas Nr. S-326 dėl naujos papildomo darbo sutarties sudarymo ir senos darbo sutarties dėl darbo Ligoninės konsultacijų poliklinikos skausmo gydymo kabinete nutraukimo. Pareiškėjas teigia, kad priėmus pasiūlymą jam būtų mažinamas atlyginimas, dėl to sutiko dirbti nurodytomis sąlygomis tik tokiu atveju, jeigu atlyginimas nesikeistų. Pareiškėjas teigia, kad yra diskriminuojamas darbe dėl politinių įsitikinimų ir profesinės sąjungos veiklos, kadangi Savivaldybės taryboje ir socialiniuose tinkluose viešino su direktoriaus D. D. veikla susijusias negeroves – norminių teisinių aktų pažeidimus, netinkamus vadybos ir administravimo įpročius, netinkamą darbo užmokesčio formavimo politiką ir pan.

Pažymėtina, kad teismų praktikoje¹ pabrėžiama, jog asmens pažiūros ir įsitikinimai negali būti sutapatinami su asmens nuomone, kadangi turi gerokai siauresnę prasmę ir yra skirti bei leidžia priskirti konkretų asmenį tam tikrai grupei, kuriuos vienija ir iš kitų grupių išskiria tokių pat pažiūrų ir įsitikinimų turėjimas. Individo pažiūros ir įsitikinimai yra privataus žmogaus gyvenimo dalis, tokia pat kaip ir individo gyvenimo būdas, šeimyninė padėtis, gyvenamoji aplinka, santykiai su kitais žmonėmis, įpročiai ir kt. (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d. nutarimas). Asmens įsitikinimai gali būti politiniai, religiniai, ekonominiai, estetiniai, kultūriniai, tačiau jie visada yra asmens privatus reikalas, kurio turinio valstybė nereguliuoja ir nekontroliuoja. Įsitikinimai ir pažiūros apibūdina asmenį kaip individą, yra jo asmenybės dalis.

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-58-942/2016.

Nagrinėjama atveju Pareiškėjo įsitikinimai ar pažiūros, dėl kurių Pareiškėjas galimai patiria diskriminaciją, yra politiniai, t. y., priklausymas opozicijos frakcijai Savivaldybėje, dalyvavimas visuomeniniame rinkimų komitete „Kartu už Utenos kraštą“. Atkreiptinas dėmesys, jog Pareiškėjas, apibūdindamas, kad yra diskriminuojamas dėl politinių įsitikinimų ir profsąjunginės veiklos, rašo: „kadangi savivaldybės taryboje ir socialiniuose tinkluose viešinu su direktoriaus veikla susijusias negeroves – norminių teisinių aktų pažeidimus, netinkamus vadybos ir administravimo įpročius, netinkamą darbo užmokesčio formavimo politiką ir t. t.“. Taigi atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Pareiškėjas teigia, jog patiria mažiau palankų elgesį dėl to, kad kritikuoja Ligoninės direktorių. Kaip minėta pirmiau, įsitikinimai ar pažiūros teisine prasme yra suvokiami siauriau negu yra įprasta visuomenėje, taigi kritika (neatsižvelgiant į tai, ar pagrįsta, ar ne) nelaikytina įsitikinimais arba pažiūromis.

Siekiant nustatyti diskriminaciją įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu turi būti nustatyta, kad asmuo susiduria su mažiau palankiu elgesiu būtent dėl savo politinės veiklos.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2, 4, 5, 6 punktų nuostatas, įgyvendindamas lygias galimybes, darbdavys, neatsižvelgdamas į lytį, rasę, tautybę, pilietybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją, privalo sudaryti vienodas darbo, valstybės tarnybos sąlygas, galimybes kelti kvalifikaciją, siekti profesinio mokymo, persikvalifikuoti, įgyti praktinio darbo patirties, taip pat teikti vienodas lengvatas; naudoti vienodus atleidimo iš darbo ir iš valstybės tarnybos kriterijus; už tokį patį ar vienodos vertės darbą mokėti vienodą darbo užmokestį; užtikrinti, kad darbuotojas ar valstybės tarnautojas darbo vietoje nepatirtų priekabiavimo ir nebūtų duodami nurodymai diskriminuoti.

Pagal Ligoninės pateiktus dokumentus, 2018 m. gruodžio 10 d. buvo sudaryta darbo sutartis Nr. DS-637 tarp Pareiškėjo ir Ligoninės dėl Ligoninės Chirurgijos klinikos gydytojo anesteziologo reanimatologo pareigų (18 val. 30 min. per savaitę; „0,5 etato krūviu“). 2018 m. gruodžio 10 d. taip pat buvo priimtas darbo sutarties priedas Nr. DS-638, pagal kurį pirmiau nurodyta darbo sutartis buvo papildyta papildomomis pareigomis – Konsultacijų poliklinikos Skausmo kabineto gydytojo anesteziologo reanimatologo pareigos (nenurodytas darbo valandų krūvis) ir Konsultacijų poliklinikos gydytojo echoskopuotojo pareigos (9 val. 30 min. per savaitę; „0,25 etato krūviu“).

2020 m. sausio 15 d. raštu Nr. S-40 Ligoninė Pareiškėjui pateikė pasiūlymą dėl papildomo darbo. Šiame pasiūlyme nuo 2020 m. sausio 27 d. siūloma Konsultacijų poliklinikos Skausmo gydymo kabinete dirbti papildomą darbą – gydytojo anesteziologo reanimatologo darbą 9 val. 30 min. per savaitę („0,25 etato krūviu“) pagal nustatytą darbo grafiką, mokant 357,25 Eur, taip pat priedus (pagal Ligoninėje patvirtintas darbo apmokėjimo tvarkas). Tuo pačiu raštu Pareiškėjas buvo įspėtas, kad nuo 2020 m. sausio 17 d. bus nutrauktas 2018 m. gruodžio 10 d. susitarimas Nr. DS-638 dėl papildomo darbo tose pat pareigose.

Pabrėžtina, kad remiantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso 35 straipsnio 5 dalies nuostatomis susitarimą dėl papildomo darbo viena darbo sutarties šalis gali nutraukti, įspėjusi raštu kitą darbo sutarties šalį prieš penkias darbo dienas. Pažymėtina, kad net ir tokiu atveju, kai darbo sutartis gali būti nutraukiama (jos priedas anuluojamas) vienašališkai, darbdavys turi galėti įrodyti, kad darbo sutartis (jos priedas) buvo nutraukta ne dėl diskriminacinių motyvų. Kadangi Pareiškėjas teigia, kad yra diskriminuojamas dėl politinių pažiūrų (priklausymo Savivaldybės tarybos opozicijos frakcijai, priklausymo visuomeniniam rinkimų komitetui „Kartu už Utenos kraštą“), taigi Ligoninė turėtų galėti įrodyti, kad papildomo darbo susitarimas buvo nutrauktas ne dėl dalyvavimo šiose politinėse veiklose.

Viena iš priežasčių, dėl kurių 2020 m. sausio 15 d. Pareiškėjui buvo pateiktas pasiūlymas, pasak Ligoninės, buvo tai, kad pasikeitė darbo apmokėjimo tvarka. 2018 m. gruodžio 10 d. darbo sutartyje su Pareiškėju Nr. DS-637 ir tos pačios dienos darbo sutarties priede Nr. DS-638 nurodyta, kad darbo užmokestis mokamas remiantis Ligoninės direktoriaus 2010 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-80 „Dėl viešosios įstaigos Utenos ligoninės darbuotojams naujos darbo apmokėjimo tvarkos tvirtinimo“ ir 2016 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. V-73 „Dėl viešosios įstaigos Utenos ligoninės darbuotojų darbo užmokesčio nustatymo tvarkos tvirtinimo“. 2020 m. sausio 15 d. pasiūlyme Nr. S-40 Pareiškėjui buvo siūloma nuo 2020 m. sausio 27 d. dirbti papildomą Konsultacijų poliklinikos Skausmo gydymo kabinete gydytojo anesteziologo reanimatologo darbą, apmokant pagal Ligoninės direktoriaus 2019 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. V-56 patvirtintus „Viešosios įstaigos Utenos ligoninės darbuotojų darbo apmokėjimo nuostatus“. Taigi galima patvirtinti faktą, kad darbo apmokėjimo tvarka Ligoninėje keitėsi.

Pažymėtina, kad Pareiškėjas nesutiko dirbti sąlygomis, nurodytomis 2020 m. sausio 15 d. Ligoninės rašte (pasiūlyme) Nr. S-40, taigi Pareiškėjui buvo pavesta dirbti šį papildomą darbą ir už jį apmokėti pagal vienkartinį Ligoninės direktoriaus įsakymus.

Ligoninė teigia, kad Pareiškėjui 2020 m. gegužės 26 d. raštu Nr. S-326 buvo pasiūlyta pakeisti darbo sutartį, nes Pareiškėjas jau ilgą laiką šį papildomą darbą atliko pagrindinio darbo metu, taigi siekiant optimizuoti ir racionaliniai paskirstyti Pareiškėjo darbo laiką ir funkcijas, atsižvelgiant į Ligoninės ir pacientų poreikius, Pareiškėjui buvo pasiūlyta papildomą darbą dirbti pagal nustatytą darbo grafiką. Pažymėtina, kad 2018 m. gruodžio 10 d. darbo sutarties priede Nr. DS-6 Konsultacijų poliklinikos Skausmo kabineto gydytojo anesteziologo reanimatologo papildomos, Pareiškėjo atliekamos, pareigos nebuvo apibrėžtos konkrečiu darbo krūviu. 2020 m. sausio 15 d. rašte Nr. S-40 ir 2020 m. gegužės 26 d. rašte Nr. S-326 siūloma dirbti 9 val. 30 min. per savaitę („0,25 etato krūviu“). Taigi dirbant pagal naują Ligoninės siūlomą tvarką būtų tiksliai nustatyta, kiek valandų pagal grafiką dirbtų Pareiškėjas.

Ligoninė Rašte nurodo, kad apie Pareiškėjo konkrečius politinius įsitikinimus ar pažiūras informacijos neturi, bet žino, kad Pareiškėjas yra Savivaldybės tarybos narys. Ligoninė pažymi, kad „asmeninis, galimai neigiamas, pareiškėjo J. B. nusiteikimas D. D. asmens atžvilgiu nelaikytinas nei politiniu įsitikinimu, nei politinėmis pažiūromis“.

Taigi apibendrinus, paaiškėjo, kad Ligoninė nurodo kelias priežastis, dėl kurių buvo pateiktas pasiūlymas pakeisti papildomo darbo susitarimą (darbo sutarties priedą) – pasikeitė darbo apmokėjimo tvarka, buvo siekiama optimizuoti ir racionaliai paskirstyti Pareiškėjo darbo laiką ir darbo funkcijas (anksčiau papildomo darbo susitarime nebuvo tiksliai numatytas Pareiškėjo darbo krūvis Konsultacijų poliklinikos Skausmo gydymo kabinete gydytojo anesteziologo reanimatologo pareigose). Pažymėtina, kad šios priežastys nėra niekaip susijusios su Pareiškėjo politine veikla.

Atkreiptinas dėmesys, kad, Pareiškėjui nesutikus su 2020 m. gegužės 26 d. rašte Nr. S-326 pateiktu pasiūlymu, Ligoninės Konsultacijų poliklinikos Skausmo gydymo kabinete buvo pasiūlyta dirbti kitam darbuotojui tokiomis pat sąlygomis, kaip buvo siūlyta Pareiškėjui. 2020 m. gegužės 29 d. buvo priimtas A. K. 2016 m. gruodžio 23 d. darbo sutarties Nr. DS-1159 priedas Nr. (2020)DS-313, pagal kurį A. K. nuo 2020 m. birželio 1 d. perkeltas iš Konsultacijų poliklinikos Skausmo gydymo kabineto gydytojo anesteziologo reanimatologo pareigų pagal sudarytą darbo grafiką į Konsultacijų poliklinikos Skausmo gydymo kabineto gydytojo anesteziologo reanimatologo pareigas 19 val. per savaitę („0,5 etato krūviu“), nustatytas 792 Eur darbo užmokestis. Iš esmės, A. K. buvo perkeltas į tas pačias pareigas, kurias ėjo, bet buvo nustatytas konkretus darbo krūvis, taigi kyla abejonių, ar A. K. nebūtų perkeltas į Konsultacijų poliklinikos Skausmo gydymo kabineto gydytojo anesteziologo reanimatologo pareigas (nustačius konkretų krūvį) ir Pareiškėjui sutikus su 2020 m. gegužės 26 d. rašte Nr. 396 pateiktu pasiūlymu. Neatsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad A. K. buvo mokamas proporcingai toks pat atlyginimas, kaip ir buvo siūlyta Pareiškėjui atsižvelgiant į darbo krūvį (A. K. 792 Eur už 19 val., o Pareiškėjui buvo siūloma 396 Eur už 9 val. 30 min.). Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Pareiškėjui buvo siūlomas kitoks atlyginimas negu kitam tame pačiame Konsultacijų poliklinikos Skausmo gydymo kabinete dirbančiam darbuotojui.

Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta pirmiau, nėra pagrindo teigti, kad Pareiškėjas dėl jo dalyvavimo politinėje veikloje (Savivaldybės tarybos opozicijos frakcijoje, visuomeniniame rinkimų komitete „Kartu už Utenos kraštą“) buvo diskriminuojamas. Darbdavys (Ligoninė), remiantis Darbo kodekso 35 straipsnio 5 dalies nuostatomis, turėjo teisę nutraukti susitarimą dėl papildomo darbo vienašališkai, be to, pateikė tokio nutraukimo priežastis, kurios nebuvo susijusios su Pareiškėjo politinėmis pažiūromis.

Atkreiptinas dėmesys, kad lygių galimybių kontrolierius vertino Pareiškėjo pateiktą situaciją tik dėl galimos diskriminacijos dėl įsitikinimų ar pažiūrų. Jei Pareiškėjas įtaria, kad buvo pažeistos

darbo teisės normos, turėtų Darbo kodekse numatytu būdu kreiptis į darbo ginčų komisiją ir / arba teismą.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti Pareiškėjo skundą nepagrįstu, kadangi nepasitvirtino jame nurodyti pažeidimai.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Ligoninės administraciją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė